ŠLACH BIEŁARUSKAHA STUDENTA

DADATAK DA „ŠLACHU MOŁADZI“.

Redabuje Redakcyjnaja Kalebija: J. Jaroška, V. Jermałkovič, Č. Najdziuk, St. Naruševič i U. Pańko.

№ 1. Vilnia, Maj 1938 h. Hod I.

АД РЭДАКЦЫЙНАЙ КАЛЕГІІ

Беларускія студэнты праз доўгі час выдавалі свой студэнцкі орган пад назовам „Студэнцкая Думка“, а так-жа пры „Беларускай Крыніцы“ „Студэнцкую Трыбуну“. Але вось ужо прайшло многа часу, як гэтых часапісаў ня стала. Ня гледзячы на найшчырэйшыя намеры, ўзнавіць іх цяпер няма магчымасьцяў. І гэта — падчырківаем — бяз віны студэнтаў.

Далей аставацца бяз „голасу“ беларускі студэнт ня можа. Ён мусіць мець свой орган, на бачынах якога могбы выказаць свае думкі, абгаварваць свае студэнцкія справы, а так-жа і патрэбы беларускага народу. Ня трэба забывацца, што мы, беларускія студэнты, мусім пакрысе браць у свае рукі нашу агульна-нацыянальную беларускую справу. Брацца-ж за гэта, ня маючы трыбуны, якая служыла-б нам ня толькі для абмену думак, але разам была-б і свайго роду злучвом гэтай маладой беларускай думкі, ня можна.

Маючы гэта на мэце, мы, група беларускіх студэнтаў, увайшлі ў паразумленьне з рэдактарамі і выдаўцамі блізкага нам часапісу „Шлях Моладзі“ і пры яго помачы выдаём першы нумар „ШЛЯХУ БЕЛАРУСКАГА СТУДЭНТА“, як дадатку да „Шляху Моладзі“.

„Шлях Беларускага Студэнта“ будзе трыбунай, з якой беларускі студэнт зможа выказацца і праводзіць ідэйную барацьбу за беларускія нацыянальныя, сацыяльныя і культурныя ідэалы.

Надта магчыма, што ў гэтым акадэміцкім годзе гэты нумар „Шляху Беларускага Студэнта“ будзе першым і апошнім, бо цяпер для студэнтаў гарачы час, час экзамінаў і няма часу на іншыя справы. Але важны пачатак. Вось-жа пачынаем, цьвёрда верачы, што ўвосень, з пачаткам новага акадэміцкага году, наш студэнцкі дадатак пры „Шляху Моладзі“ будзе выходзіць стала раз на месяц і ажыўляць студэнцкую працу.

„Шлях Беларускага Студэнта“ будзе зьмяшчаць матарыялы, якія будуць ня толькі адбіваць жыцьцё беларускага студэнта, але, як сказана вышэй, будуць так-жа каваць новыя думкі, тварыць беларускую нацыянальную ідэолёгію і пашыраць яе сярод беларускага студэнцтва, як маладых кадраў беларускага нацыянальна-адраджэнскага руху.

Рэдакцыйная Калегія запрашае Калежанак і Калегаў загадзя прысылаць матарыялы ў „Шлях Беларускага Студэнта“, а так-жа і свае ўвагі і пажаданьні.

Рэдакцыйная Калегія «Ш.Б.С.»

Вільня, 20.V.1938.

Ideovy voblik biełaruskaha studenctva

Biełaruskim studentam staviać časam zakid, što jany mała cikaviacca hramadzkimi prablemami i nie pracujuć nad biełaruskaj nacyjanalnaj ideolohijaj. Taki zakid, mnie zdajecca, niasłušny. Praŭda, jość u biełaruskim studenctvie adzinki, da jakich hety zakid bolšmienš možna dastasavać, ale ahułam biaručy biełaruski student žyva reahuje na ŭsiakija duchovyja prablemy, a asabliva na roznyja sučasnyja kirunki hramadzkija. Dumki svaje apiraju ja, jak siabra Biełaruskaha Studenckaha Sajuzu, na svaich asabistych spaściarohach z žyćcia biełaruskaha studenctva.

Pradusim Biełaruski Studencki Sajuz vykazvaje vialikuju mieru hramadzkaj daśpiełaści i taktoŭnaści — jon praz uvieś čas svajho isnavańnia, heta znača praz 17-cać hadoŭ, adnosna da starejšaha biełaruskaha hramadzianstva byŭ zaŭsiody neŭtralny, apalityčny. Paasobnyja siabry Sajuzu, jasna, mieli i majuć svaje takija ci inšyja pahlady i sympatyi, ale Sujuz jak arhanizacyja jość apalityčnym. U abaronie hetaj apalityčnaści ŭ svaim časie Sajuz praviоŭ pieramožnuju vialikuju baraćbu z vonkavymi dziejnikami, katoryja chacieli jaho ŭciahnuć u palityčnuju rabotu, hurtujučy pry hetym kala siabie zdarovy biełaruski element.

Biełaruskaje studenctva, arhanizavanaje ŭ toj-ža Sajuz, zaŭsiody žyva reahuje na roznyja hramadzkija sučasnyja jamu kirunki, asabliva na tyja, jakija majuć ci mohuć mieć jakija niebudź adnosiny da biełaruskaha narodu.

Biełaruski student žyva cikavicca sacyjalnaj prablemaj svajho biełaruskaha narodu, dobra sabie zdajučy spravu z taho, što ŭ hetaj halinie treba pravieści samyja radykalnyja, ale zhodnyja z nacyjanalnaj dušoj narodu i z jaho patrebami, reformy. Toje-ž samaje treba skazać i ab patrebach biełaruskaha narodu ŭ jaho žyćci

ścisła ekanamičnymi. Biełaruski student u hetaj spravie nia šukaje modnych uzoraŭ za hranicaj, ale apirajecca, jak skazana, na rodnaj biełaruskaj dušy i na patrebach biełaruskaha narodu.

Prablemu ŭreščie ahułam biełaruskaj nacyjanalnaj kultury biełaruski student raźviazvaje tak-ža, na moj pahlad, razumna i pastupova. Adkidajučy ŭzory savieckija i fašystaŭskija, biełaruski student, u svajej kulturnaj dla narodu pracy, apirajecca na biełaruskim nacyjanalnym elemencie: na movie narodu, na jaho historyi, na jaho patrebach sacyjalnych i ekanamičnych.

Da dadatnich prajavaŭ u biełaruskim studenctvie treba tak-ža zaličyć i jaho tolerancyjnaść da inšych narodaŭ, da ich pravoŭ i ich kultury. Dumaju, što heta sapraŭdy dobraja prajava, bo kali my majem niekamu admaŭlać toje, čaho sami chočam, dyk na jakoj padstavie budziem baranić našy ideały, kali niechta im budzie spraciŭlacca?

Hetak sprava vyhladaje z ideovaj staranoj biełaruskaha studenta. Słabiej pradstaŭlajecca starana arhanizacyjnaja. Tut šmat što možna našamu studenctvu zakinuć. Ale ab hetym druhim razam.

Student Sajuźnik.

PIOTR KREČEŬSKI JAK SYMBAL BIEŁARUSKAHA SUMLEŃNIA

(*Z referatu čytanaha ŭ B.S.S. 26.III.1938*)

Historyja biełaruskaha adradžeńnia zapisała na svaich bačynach užo cely rad idejnych baraćbitoŭ za lepšuju dolu Biełaruskaha Narodu. Siarod ich załatymi litarami ŭpisałasia tak-ža imia Staršyni Rady Biełaruskaj Narod-Respubliki — Piotry Krečeŭskaha, ad śmierci jakoha sioleta minuła 10 hadoŭ.

Piotra Krečeŭski, syn dziaka sielskaha prychodu Kobrynskaha pav., Horadzienskaj hub., radziŭsia 7-ha žniŭnia 1879 h. Vučyŭsia jon u Vilenskaj Duchoŭnaj Pravasłaŭnaj Seminaryi, jakuju skončyŭ ŭ 1902 h. Pracavaŭ P. K. praz niejki čas jak narodny vučyciel, a paśla byŭ u Vilenskim dziaržaŭnym banku inspektaram drobnaha kredytu. U 1914 h. byŭ paklikany da vajskovaje słužby i naznačany vajennym čynoŭnikam — dziełavodam adnaho z vajskova-veterynarnych łazaretaŭ. Revalucyja 1917 h. zastała Piatra Krečeŭskaha na hetaj pasadzie ŭ Barysavie, Mienskaj hub. Z pieršych-ža dzion revalucyi P. Krečeŭski ŭ Barysavie byŭ vysunuty na kiraŭničyja revalucyjnyja stanoviščy i vybrany na staršyniu Barysaŭskaha Savietu sałdackich i rabotnickich deputataŭ.

Kali zachistałasia rasiejskaja carskaja turma narodaŭ i kali pierad Biełaruskim Narodam źjaviłasia mahčymaść samastojnaha vyraśeńnia svajho losu, Krečeŭski ustupiŭ u pieršyja rady biełaruskaha revalucyjnaha ruchu i braŭ dziejny ŭdzieł u budaŭnictvie lepšaje doli svajmu narodu. Jon tady ŭžo byŭ staronnikam niezaležnaści i samastojnaści Biełaruskaha Narodu i idei hetaj astaŭsia viernym až da śmierci.

Na Usiebiełaruskim Kanhresie ŭ 1917 h. ŭ Miensku byŭ jon vybrany siabram Rady Kanhresu. 19 lutaha 1918 h. Krečeŭski ŭvajšoŭ u skład pieršaha biełaruskaha ŭradu, nazyvanaha Narodnym Sakrataryjatam, u jakim spaŭniaŭ funkcyi Dziaržaŭnaha Kantralora. Paśla byŭ staršynioj Handlovaj Pałaty Biełarusi, sakratarom Rady Biełaruskaj Narodnaj Respubliki, a 13.XII.1919 h. byŭ vybrany Staršynioj Rady Biel. Narodnaj Respubliki i hetaje vysokaje i hanarovaje stanovišča zachavaŭ da svaje śmierci.

P. Krečeŭski, jak siabra Rady B.N.R., byŭ dziejnym ŭčaśnikam vydańnia 2-ch ustaŭnych hramataŭ da narodaŭ Biełarusi i aktu abvieščańnia 25.III.1918 h. niezaležnaści Biełarusi. Jon pobač z inšymi pracavaŭ nad realizacyjaj hetaha aktu, za što paśla pieraśledavany vorahami musiŭ emihravać zahranicu. Spačatku prabyvaŭ jon u Koŭnie, paśla ŭ Berlinie, Ryzie i ŭreščie ŭ Prazie Českaj. Rasčaravany histaryčnymi padziejami, nia zhubiŭ adnak Krečeŭski viery ŭ pieramohu Praŭdy. I choć, jak piša ab im jahony namieśnik V. Zacharka („Biel. Krynica", 3.IV.1928): „Vorahi Biełarusi nia raz rabili prapazycyi P. Krečeŭskamu, adnak jon zaŭsiody adkidaŭ z pahardaj usio toje, što škodziła čystacie nacyjanalna-dziaržaŭnaj niezaležnaści Biełarusi i hańbiła jaho ŭłasnaje imia. Jon dobra viedaŭ, što hetyja prapazycyi robiacca tolki dziela taho, kab vybić z jaho ruk biełaruski ściah..." P. Krečeŭski nia zdradziŭ biełaruskaje niezaležnickaje idei, vytrymaŭ usie napory i napady. Piotra Krečeŭski heta sapraŭdy symbal biełaruskaha narodnaha sumleńnia.

Žyvučy na emihracyi, Krečeŭski nie pierastavaŭ pracavać na biełaruskaj adradženskaj nivie, ab čym śviedčyć, miž inšym, vydany ŭ 1926 h. u Prazie pad jahonaj redakcyjaj zbornik historyi, kultury i ekanomiki p. n. „Замежная Беларусь", u jakim znachodzim niekalki cikavych artykułaŭ samoha P. Krečeŭskaha. Z Prahi P. Krečeŭski 20.V.1924 h. vysłaŭ u Lihu Narodaŭ memorandum, u jakim damahaŭsia naležnych Biełaruskamu Narodu pravoŭ.

Biełaruski piśmieńnik Kraŭcoŭ Makar, jaki praz niejki čas supolna pracavaŭ z P. Krečeŭskim, u svaich uspaminach ab im („Šlach Moładzi" № 3 z 1937 h.) piša, što byŭ heta cichi i skromny pracaŭnik, u jakim adnak taiłasia vyraznaja, ćviordaja vola išci da kanca ciarnistym šlacham biełaruskaha dziejača pakutnika. Duša jaho hareła niejkaju romantyčnaj dziavočaju nadziejaj. Zaŭsiody adnolkavy, kamienna-spakojny, z viečna-łaskavym pahladam rašučych vačej, trymaŭsia z niejkaju patryjaršaju pavahaju. Nikoli na ništo nia žaliŭsia. Byŭ ščyrym demakratam. Što hłyboka pradumaŭ, taho trymaŭsia da kanca, u što vieryŭ, toje baraniŭ z sakavitaściu i spakojnaściu...

Acaniajučy Piotru Krečeŭskaha, jak vialikaha zasłužanaha biełaruskaha patryjota, z vialikim sumam i žalem treba adznačyć, što pamior jon na čužynie ŭ biednaści i adzinoctvie. „Skončyła — jak kaža dalej K. M. — svaju niaŭtomnuju pracu vialikaje biełaruskaje serca, pierapoŭnienaje luboŭju da svajho siarmiažnaha narodu... Pamior nożbit śvietazarnaje biełaruskaje idei..." Ale pamiać ab im u narodzie budzie viečna...

Śvietłaja čystata sumleńnia i stojkaść Piotry Krečeŭskaha pavinna być prykładam biełaruskaj moładzi ŭ žyćci i pracy hramadzkaj na svajej biełaruskaj nivie..

„Naša niaščaście ŭ tym — piśaŭ P. Krečeŭski ŭ „Zamiežnaj Biełarusi," što na praciahu ŭsiej dziaržaŭnaj adradženskaj pracy na adpaviednych stanoviščach vykanaŭčaj ułady my bačyli mała sumlennych ludziej..." Nad hetaj ciažkoj źjavaj hłybaka baleŭ dušoj P. K. da kanca svajho žyćcia, mocna pieražyvajučy niedachop stojkich idejnych ludziej. Voś-ža najvyšejšym abaviazkam biełaruskaje studenckaje moładzi pavinna być imknieńnie stvaryć kadry idejnych maładych zmaharoŭ, haloŭnym pryncypam jakich była-b praca dla dabra ahułu, dla dabra Biełaruskaha Narodu!..

Častaŭ Najdziuk.

Z HISTORYI BIEŁARUSKAHA STUDENCKAHA RUCHU

Biełaruski studencki ruch maje svaju historyju, maje svaje pryhožyja tradycyi. Nia budziem tut daloka siahać u historyju. Voźmiem jaho reprezentantaŭ z druhoj pałaviny XIX st., — uspomnim imia słaŭnaha Kastusia Kalinoŭskaha, jaki na universyteckaj łaŭcy i śvieža pa skančeńni universytetu (ŭ Pieciarburzie) zajmaŭsia šyrokaj hramadzkaj dziejnaściaj i jakoha pahanaj pamiaci Muraŭjoŭ paviesiŭ na Łukiškach za jahonuju paŭstanckuju dziejnaść ŭ 1864 hodzie.—Uspomnim tut imia Ihnata Hryniavieckaha, biełarusa-studenta, nia mienš słaŭnaha ad Kastusia Kalinoŭskaha. Nia chto inšy, jak jon spasiarod revalucyjaneraŭ-narodavolcaŭ kinuŭ śmiarotnuju bombu ŭ cara Aleksandra II u 1881 h. 1.III, ad jakoj źhinuŭ i sam. Uspomnim tut biełaruskaha paeta i piśmieńnika Adama Hurynoviča, studenta Technolohičnaha instytutu ŭ Piatrahradzie, jaki taksama pryjmaŭ aktyŭnaje i haračaje ŭčaście ŭ tahačasnym revalucyjnym ruchu i za što siadzieŭ u Pietrapaŭłaŭskaj krepaści. Uspomnim taksama Antona Lavickaha, biełaruskaha piśmieńnika (Jadvihina Š.), jaki budučy studentam maskoŭskaha universytetu ŭ kancy XIX stahodździa pryjmaŭ razam z inšymi studentami haračaje ŭčaście ŭ hramadzkim žyćci, u revalucyjnaj tahačasnaj rabocie, i jaki za heta apynuŭsia ŭ vastrozie na Butyrkach, dzie siedziačy razam z inšymi biełarusami-studentami zarhanizavaŭ patajny biełaruski studencki hurtok. Urešcie ŭspomnim ab tym, što ŭ kancy XIX st. siarod śviedamych studentaŭ biełarusaŭ paŭstała dumka zarhanizavać biełaruskuju nacyjanalnuju palityčnuju partyju. Siarod hetkich śviedamych biełarusaŭ studentaŭ, adyhraŭšych ad 1896 h. značnuju rolu ŭ biełaruskim studenckim i ahulna-hramadzkim žyćci, byŭ tady ciapierašni prafesar varšaŭskaj palitechniki Vacłaŭ Ivanoŭski. U časie ad 1896 h. da pačatku XX st. u Pieciarburzie isnavaŭ kružok biełarusaŭ studentaŭ, jaki choć tady nia mieŭ formy arhanizacyjnaj, faktyčna byŭ pačatkam Bieł. Sac. Hramady.*)

Heta 2-aja pałavina XIX stahodździa. Heta našyja pryhožyja histaryčnyja biełaruskija studenckija tradycyi. Ab hetym nikoli nia treba zabyvacca, havoračy ab biełaruskim studenckim ruchu!

A paźniej? XX stahodździe? Biełaruski studencki ruch vystupaje z bolšym razmacham i siłaj. Revalucyja 1905 hodu charakteryzujecca značnym u joj udziełam biełaruskich studentaŭ. Uspomnim tut choć-by imia piśmieńnicy Ciotki. — Biełaruskija studenty arhanizujucca ŭ svaje zhurtavańni, jasnaja reč, u tych universyteckich asiarodkach, dzie jany studjujuć. Uspomnim tut ab zasnavańni biełaruskaj studenckaj revalucyjnaj moładździ u Pieciarburzie jašče ŭ 1902 h. arhanizacyi pad nazovam „Kruh biełaruskaj narodnaj praśviety", jakaja zajmałasia raspaŭsiudžvańniem drukavanych zahranicaj biełaruskich drukaŭ, a tak-ža rabiła ŭžo pačatki biełaruskaha vydaviectva ŭ Rasiei.*)

Paŭstajuć biełaruskija studenckija hurtki i ŭ Maskvie i ŭ inšych universyteckich centrach Rasiei.

Tak było da suśvietnaj vajny i revalucyi.

A paśla? Biełaruski studencki ruch uzmacniajecca, tak pavodle liku studentaŭ, jak i z hledzišča arhanizacyjnaha. Biełaruski studencki ruch stajecca masavym. U stalicy Savieckaj Biełarusi Miensku, dzie paŭstała niekalki vyšejšych škołaŭ, i ŭ niekatorych asiarodkaah SSSR, asabliva hety ruch stajecca mocnym. Pavodle aficyjalnaj publikacyi „Культурное строительство СССР. 1930—34", Москва, 1935 г.,**) lik *pryniatych biełarusaŭ* uvosieni 1934 h. pradstaŭlajecca tak:

A. Sajuznaja sietka: u Vuzy (vyšejšyja navučalnyja ŭstanovy) — 1.768 čałaviek ci 2,86 prac. ahulnaha liku studentaŭ; u technikumy — 2.543 čałaviek ci 2,44 prac. ahulnaha liku studentaŭ.

B. Respublikanskaja sietka (Savieckaja Biełaruś): u Vuzy—2.739, na ahulny lik 4.400 studentaŭ, u technikumy — 6.585, na ahulny lik 8.290 studentaŭ.

Pavodle tej-ža publikacyi na pačatku 1935 hodu. pa ŭsim SSSR (a značyć i ŭ Savieckaj Biełarusi) *naličana* Biełarusaŭ-studentaŭ: 14 tysiač u Vuzach (try pracenty ahulnaha liku słuchačoŭ hetych škołaŭ pa ŭsim SSSR), 20,2 tysiač u technikumach (3,2 prac. ahulnaha liku słuchačoŭ u hetych škołach pa ŭsim SSSR).

Abo voźmiem tolki Maskvu, hdzie biełaruskija studenckija arhanizacyi pačali zasnoŭvacca, na pryncypie „ziemlactvaŭ" jašče ŭ 1921 hodzie, dziakujučy starańniam pradstaŭnikoŭ BSSR M. Marozu i S. Bułatu. Pavodle studeckaha časapisu „Zmahańnie," orhanu Centralnaha Biuro Biełaruskich Studenckich ziemlactvaŭ u Maskvie, (sšytok pieršy, Miensk 1924), pry isnujučych tady 22 vyšejšych škołach u Maskvie, pad kaniec 1922 h. zasnavany biełaruskija ziemlactvy. Hetyja ziemlactvy naličali, z ahulnaha liku 756 siabroŭ studentaŭ, 447 biełarusaŭ.

Biełaruskija studenty ŭ Polšču znachodziacca amal uva ŭsich universyteckich asiarodkach— Vilnia, Varšava, Paznań, Krakaŭ, Lvoŭ, Lublin. Najbolšy lik ich, zrazumieła reč, u Vilni i Varšavie—heta hałoŭnyja centry biełaruskaha studenckaha žyćcia.

U Vilni ŭ 1920 h. zarhanizavaŭsia Biełaruski Studencki Sajuz. Isnuje jon da siańniašniaha dnia i naličaje bolš paŭsotni siabroŭ. Siudy nie ŭvachodziać mnohija studenty biełarusy vilenskaj škoły palityčnych navuk, jakaja isnuje pry „Instytucie Badań Europy Wschodniej". Bieł. Stud. S. nie achaplaje ŭsich studentaŭ biełarusaŭ vil.-universytetu. U Biełaruski Studencki Sajuz nie naležać niekalki dziesiatkaŭ studentaŭ Biełarusaŭ h. zv. „dzikunoŭ," jakija nie zapisyvajucca ŭ svaju arhanizacyju z matyvaŭ pryvatna-asabistych (karjera, nadzieja na „pasadki" i t. d.).

Havoračy ab biełaruskich studentach i ich arhanizacyjach, nia možna abminuć i biełaruskaj studenckaj emihracyi, a tak-ža biełaruskaj studenckaj moładzi ŭ Litvie i Łatvii. Biełaruskaja moładź u pošukach viedy apynułasia ci to z prymusu (u siłu palityčnych abstavinaŭ u Krai) ci dobraachvotna na čužynie. Jana raśkidana pa ŭsim śviecie. My viedajem, što ŭ svaim časie vytvaryŭsia davoli pavažny asiarodak biełaruskaha studenckaha žyćcia ŭ Prazie Českaj, dzie šmat apynułasia i biełaruskaj moładzi z Polšču (tut nie mahła ustupić dziela roznych pryčyn u vyšejšyja škoły) i z Łat-

*) hl. Ad. Stankievič — „Da historyi biełaruskaha palityčnaha vyzvaleńnia". Vilnia, 1935 h., bač. 69.

*) hl. tam-ža, bač. 69—70.

**) Apracavanaja na padstavie niapoŭnych dadzienych.

Karotki ahlad dziejnaści Biełaruskaha Studenskaha Sajuzu
za apošni hod

Dziejnaść Biełaruskaha Studenckaha Sajuzu ŭ Vilni za apošni 1937—38 hod prajaŭlałasia pieradusim u ładžańni:

a) imprezaŭ šyrejšych publičnaha charaktaru;

b) publičnych lekcyjaŭ, čytanych prelehientami iz starejšaha hramadzianstva;

c) referataŭ, čytanych siabrami B.S.S.;

d) dyskusyjnych viečaroŭ, na jakich abhavarvalisia aktualnyja prablemy z biełaruskaha žyćcia;

e) praca na pravincyi.

Hetkaja dziejnaść BSS u chronolohičnym paradku pradstaŭlajecca nastupna:

a) 1) 16.V.37 h. u zali Śniadeckich vil. universytetu „Kancert biełaruskaj pieśni", z učaściem słaŭnaha salistaha M. Zabejdy-Sumickaha i Biełaruskaha Choru R. Šyrmy;

2) 16.X.37 h. — „Inaŭhuracyjny viečar", z referatam kal. M. Ščorsa;

3) 12.XII.37 h. u zali Śniadeckich USB — Kancert Michała Zabejdy-Sumickaha i Biełaruskaha Choru hr. R. Šyrmy;

4) 4.III.38 h. u tej-ža zali — Kancert Aŭhieńni Čarniaŭskaj-Orsy i Biełaruskaha Choru hr. R. Šyrmy.

b) 1) 11.XII.37 h. inž. S. Busieł čytaŭ referat ab Słuckim paŭstańni;

2) 19.II.38 h. ks. S. Hlakoŭski čytaŭ referat na temu: „Čałaviek jak žyvioła relihijnaja, razumnaja i hramadzkaja";

3) 7.V.38 h. inž. A. Klimovič— referat na temu: „Žyćcio i dziejnaść dr. T. Hryba";

4) 14.V.38 h. mhr. J. Šutovič — referat na temu: „Biełaruskaja savieckaja litaratura".

5) 12.III.38 h. adbyŭsia viečar pryśviačany narodnym kazkam, u časie jakoha vystupali dr. J. Stankievič i Maksim Tank.

c) 1) 21.I.38 h. ładžany viečar u češć Kastusia Kalinoŭskaha z pryčyny 100-ch ŭhodkaŭ naradzinaŭ z referatam kal. Vinc. Skłuboŭskaha;

2) 26.III.38 h. ładžany viečar, pryśviačany pamiaci Piotry Krečeŭskaha z nahody 10-ch uhodkaŭ jahonaje śmierci. U časie hetaha viečaru referat čytaŭ kal. Č Najdziuk, a inž. A. Klimovič dzialiŭsia z prysutnymi ŭspaminami ab P. Krečeŭskim.

d) 1) 2.IV.37 h. kal. V. Skłuboŭski pračytaŭ referat na temu: „Idealistyčny i matarjalistyčny śvietapahlad";

2) 17.IV.37 h.—dyskusyjny viečar na temu prablemaŭ, zakranutych u časapisie „25 sakavik", referavaŭ kal. K. Šeška;

3) 22.XI.37 h. -- dyskusija nad referatam kal. M. Ščorsa, čytanym padčas Inaŭhuracyi. Koreferat čytaŭ kal. K. Šeška;

4) 11.IX 37 h. — referat kal. A. Zasima na temu: „Akt 25 sakavika ŭ historyčnym aśviatleńni";

5) 4.XII.37 h. — dyskusyjny referat kal. M. Minkieviča na temu: „Antysemityzm i žydoŭskija łaŭki".

6) 16.III.38 h. była naładžana dyskusija z referatam kal. A. Zasima na temu: „Biełaruski student na vioscy".

e) Zhodna z adpaviednymi punktami svajho statutu, ab kulturna-aśvietnaj pracy siarod biełaruskaha narodu, — Urad Biełaruskaha Studenckaha Sajuzu, sa zhodaj Rektara universytetu, rabiŭ starańni, kab dastać dazvoły na čytańnie siabrami Sajuzu referataŭ na pravincyi. Administracyjnyja ŭłady stanuli adnak na pieraškodzie realizacyi hetaj pracy.

Tavaryskaje žyćcio vyražałasia ŭ ładžańni: viečaryny z Ukrainskim Studenckim Sajuzam, abznajamlajučaj harbatki dla novaustupajučych siabraŭ, troch tavaryskich subotnikaŭ, subotnika „Čyrvonaha jaječka", humarystyčnaha viečaru „Andrejki-Mikołki", viečaryny 3-ch Stud. Sajuzaŭ — Biełaruskaha, Litoŭskaha i Ukrainskaha.

22.V.38 h. Biełaruski Studencki Sajuz ładziŭ siabroŭskuju ekskursiju ŭ Verki pad Vilniaj, u jakoj brali ŭdzieł sioletnija absolventy Vilenskaje Biełaruskaje Himnazii.

Hetak u skaročanym vyhladzie pradstalajecca dziejnaść Biełaruskaha Studenckaha Sajuzu ŭ Vilni ŭ aznačanym časie. Na pracu ŭ šyrejšym maštabie nie pazvalali BSS skupyja finansavyja srodki, jakija składalisia pieravažna z miesiačnych siabroŭskich składak, i tyja dobra znanyja ŭsim varunki, u jakich siańnia žyvie Biełaruski Narod.

V. Jermałkovič.

vii. U 1926 h. tam utvorana biełaruskaja studenckaja arhanizacyja—Abjednańnie Biełaruskich Studenckich Arhanizacyjaŭ (u skarocie ABSA); isnuje jašče da siańnia; siańnia vielmi asłablenaja ŭ svaim ličbovym składzie z pryčyny vyjezdu z Prahi—pa skančeńni vyšejšych škołaŭ—mnohich studentaŭ: u peryjadzie ad 1922 h. da 1928 h. ŭ Prazie studenty biełarusy ličylisia sotniami, ciapier adzinkami. Nam viedama tak-ža, što niekatoryja Biełarusy vučacca ŭ Berlinie, Miunchenie, Paryžy, Lježy, Brukseli, Rymie, Sofii i ŭ inšych universyteckich miestach Zachodniaj Eŭropy. Nam viedama, što ŭ Litvie pry Kovienskim universytecie isnuje ad niekalki hod biełaruskaja studenckaja arhanizacyja, a ŭ Łatvii — pry Ryskim universytecie — taksama jość studenty Biełarusy. (Niekalki hod tamu była tam sproba zarhanizavacca ŭ biełaruskuju studenckuju arhanizacyju „Alborutenika;" jak daviedyvajemsia, arhanizatary da apošniaha času nie apuskajuć ruk i dumajuć zrealizavać svajo pačynańnie).

Tak bolš-mienš pradstaŭlajecca ŭ karotkim ahladzie biełaruski studencki ruch u perspektyvie historyčnaj ad II pałaviny XIX st. Patrabuje jon adpaviednych studyjaŭ tak z hledzišča ideovaha svajho nakiravańnia, jak i arhanizacyjnaha afarmleńnia — a tak-ža z hledzišča cyfrovaha vyražeńnia (statystyka!).

Janka Kurhan.

UVAHA! 25.V.38 u 6-aj zali hał. budynku USB adbudziecca referat M. Tanka ab bieł. narodnaj tvorčaści. 28.V tam-ža mgr. J. Šutovič pračytaje dalejšy ciah svajho referatu ab biełaruskaj savieckaj litaratury. Pač. a h.18.

Da viedama bieł. studentau

Biełaruski Studencki Sajuz mieścicca: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2. Hadziny pryjma: ad 19 da 21.